

مذاکره اتحاد شورایی ملی روز شنبه ۱۱ ذی حجه

صورت مذاکرات روز شنبه گذشته قرائت شد.

سعدالدوله - چند صورت تلگرافی از اطراف رسیده است بدهید قرائت شود.

رئیس - چند نقره اعتبارنامه هم هست که قرائت نشده اینها خوانده بشود که مجلس آن اشخاص را بشناسد.

صورت تلگرافی از رشت از طرف تجار آنجا بعنوان حاج امین الضرب قرائت شد که آقا محمد وکیل التجار از جانب تجار آنجا با اکثریت آراء منتخب شده است.

بند صورت انتخاب رشت که حکومت تفصیل آنرا نوشته بود قرائت شد که قرعه با هم چند نفر درآمد ولی اکثریت آراء بجانب وکیل التجار شد و امشب هم که باز مجلس انتخاب بود دوباره اکثریت آراء با هم آقا محمد وکیل التجار بیرون آمد.

آقامیرزا سید محمد مجتهد - باید تحقیق کرد بجهت اینکه تلگراف از علماء و غیرهم خیلی برخلاف این شده است.

سعدالدوله - دلائل این اختلاف این است که در آنوقت انتخاب اهالی محلات رشت حاضر نبودند و رأی ندادند فقط اهالی رشت در این انتخاب دخالت داشتند حال که همه حاضر شده میگویند اگر ما هم حق انتخاب داریم چون در آن انتخاب حاضر نبودیم او را بوکالت قبول نداریم در این صورت بایست بها کمی که میرود دستور العمل صحیح داد که در عمل انتخاب بروجو صحت رسیدگی کرده که بعد ما هم نواید اشکالی نشود.

وکیل التجار آنهایکه تلگراف کردند که ما میخواهیم پس از رأی دادن چه حقی درنگول دارند **سعدالدوله** - این راهم وکیل التجار راست میگوید.

رئیس - مقصود این است که آنها هم رأی دادند و ورق انداختند لیکن اکثریت آراء با هم ایشان درآمد.

سعدالدوله - بهتر همان است که رجوع بتحقیق شود.

آقامیرزا سید محمد محمد - بلی باید تحقیق بشود

رئیس - این نمیشود اگر بوجوب نظامنامه انتخاب شده است باید بر قرار باشد و انتخاب همی ندارد هر روز یکسکنفر بگوید من انتخاب نکردم برای ندادم نمیشود.

حاجی محمد تقی - حکومت در این باب نوشته و تصدیق کرده است.

آقامیرزا سید محمد مجتهد - بر خلاف این هم حکومت نوشته است.

آقامیرزا محمود اصفهانی - آنهایکه بر خلاف تلگراف کردند گفته اند که ما مجبور بودیم و انتخاب او صحیح است (در این موقع شیخ اسمعیل رشتی از میان تماشاچی هابر غاسق و نطقی کرد که ما راضی نیستیم با انتخاب این شخص و نخواهیم

گذاشت از رشت تلگرافها کردند و آقای حاج خمای نیز بعبه الاسلام آقای آقا میرزا سید محمد تلگراف نموده اند.

آقامیرزا سید محمد - بلی تلگراف شده است باید تحقیق بشود.

رئیس - بسیا خوب تحقیق بشود بهتر است.

آقامیرزا سید محمد - بحکومتی که میرود برشت باید دستور العمل داد که تحقیق کند و صادرات عظمی هم تلگراف کرده اند که دو باره شخصی علیجده را انتخاب کنند و بفرستند.

و نوق الدوله - این شخص فعلا بموجب این اسناد وکیل است تا اختلاف این اسناد معلوم شود هر وقت خلاف معلوم شد از وکالت معزول است.

حاجی معین التجار - خوب است امتیاز نامه بانک قرائت بشود.

رئیس - حاضر است میخواهند ولی چند اعتبار نامه است آنها را بخوانند بعد امتیاز نامه را **سعدالدوله** - شنیدم بعضی گفتگوها بیان آمده است حالا قبول کرده اید و آنها فراموش شده.

حاجی معین التجار - گفتگو در فروختن شرابا خمس از سهام مسلمانان خارج بود هنوز تمام نشد.

سعدالدوله - این ترتیب قبول میکنید **حاجی معین التجار** - ملت وقتی که صلاح بدانند و قبول داشته باشند ما هم قبول میکنیم.

سعدالدوله - شما باید کاری بکنید که اسباب اطمینان ملت فراهم آید و فایده بحال ایشان داشته باشد که همراهی کنند و بتوانید مقصود خودتانرا به همراهی ایشان بعمل آورید.

آقامیرزا ابوالحسن خان - اگر ملت همراهی نکنند زابتان چیست؟ میگویند از خارجه قرض کنند.

سعدالدوله - قرض از خارجه که ممکن نیست.

رئیس - امروز باید در اینشوق ملت کمال مسامحت و همراهی را نمایاند بلکه میگویم اگر ممکن باشد بیک میزانی مجاناً حاضر باشند در همراهی کردن اگر ملت منتظرند که سهام بخارجه فروخته شود و شش کرو رزاسی کرور از آنها دریافت شود و از راه بصرف برسانند این ترتیب خطاست و حاصلی نخواهد داشت هرگاه از سی کرور بیست و چهار کرور آن از داخله جمع شود آنوقت بهیچ وجه محتاج بخش کرور از خارجه نیستیم ملت نباید در این مورد ابداً کوتاهی و مسامحه کند.

سعدالدوله - ماحالا انقدر از سهامرا که باید بخارجه بدهیم چشم میبوشیم و بماند اگر دولت آند تمام عایدی خود را بیابان نداد آنوقت چه میکنید و جواب ملت چیست.

آقامیرزا ابوالحسن خان - ملت نمیتواند حق خودش را از دولت بگیرد؟

سعدالدوله - آنخرف بربروز شاجواب امروز شمارا میدهم.

آقا میرزا ابوالحسن خان - مابدولت میگوئیم که ملت وزیر از خارجه نمیخواهد و نمیکنداریم وزیر ما از خارجه باشد.

سعدالدوله - این حرف شمارا من قبول دارم بانی هم اگر قبول داشته باشند خوب است (عمه) گفتند صحیح است و بدلت بویسند که وزیر از خارجه

(نمیخواهیم.)

آقاسید محمد تقی - این مالیات را ملت بدولت میدهد و قتیکه دولت بیابان ندهد ملت هم بدولت ندهد.

حاج معین التجار - این حرفها اسباب اغتشاش خیال مردم خواهد شد لازم نیست مذاکره بشود.

سعدالدوله - این حرفها لازم است که امروز گفته شود تا معلوم باشد که مقصود چیست و چه باید کرد.

آقا سید حسین - حالا که فصل بفضل میخواهند هر کس حرفی دارد بگوید دیگر بعد از خواندن تمام و صفا شدن آنوقت نگویند ما برای ندادیم.

آقا سید حسن تقی زاده - عقیده من اینست که فصل بفضل بخوانند و رأی بگیرند.

سعدالدوله - حالا این فصل که خوانده شده هر کس در آنها حرفی دارد بزند.

ثقة السلطنه - این فصل که بانک بروات تجاری را میتواند خرید و فروش بکنند بروات تجاری خرید ندارد بگویدی دارد که باید در آن موعد کار سازی شود.

سعدالدوله - این معنیست اینست که من مثلا میخواهم ده هزار تومان بول بیاریم بدهم میروم پیش بانک میگویم این مبلغ را برات بدهید آنجا بگیرند او حساب فرانس آنجا قیمت میکنند که این چند فرانک میشود از من میگرد و با آنجا بیارات میدهد.

در فصلی که بعد از انقضای مدت بانک شاهنشاهی این امتیاز منحصر بیابانک ملی است.

آقامیرزا ابوالحسن خان - مدت آن معلوم نشد

حاجی سید اسمعیل - خوبست که در اینجا پس از ارتفاع باشد نه پس از انقضا شاید باسباب دیگر قبل از انقضا او مرتفع شد.

آقاسید محمد تقی - حاجی آقا نکته خوبی فرمودند (جمعی گفتند این نمیشود).

رئیس - چرا میشود که بیک شرط از شرایط امتیاز نامه اش عمل نکنند آنوقت امتیاز مرتفع میشود.

سعدالدوله - آنوقت آن مسئله خرید و فروش میشود حقیقت بایست امتیازش از بین نمی رود باید از او خرید.

آقامیرزا ابوالحسن خان - حق او در اینصورت بایست.

رئیس - این نمیشود که مثلا بگویند من آن پولی که در سال باید بدهم نمیدهم و این امتیاز را هم نمیخواهم در اینصورت مرتفع خواهد شد.

سعدالدوله - این احتمالیست اسناد دولتی احتمال بردار نیست آن سندهای رسمی است این امتیازی که باو دادند مدتش باقی خواهد بود تا موعد معین لفظا انقضا معلولست که در تمام اسناد می نویسند.

آقامیرزا ابوالحسن خان - بلی همین طور است اسناد دولتی مورد احتمال نیست.

حاجی سید اسمعیل - چه عیب دارد لفظ ارتفاع و انقضا هر دو باشد؟

میرزا محمود اصفهانی - لفظ ارتفاع خوبست

در اینجا .
وثوق الدوله - شاید شرایطی باشد که در مدت پنجسال دیگر بآن شرایط عمل نشود و این امتیاز بر هم بعورد آنوقت باید حیر کرد تا مدت منقضی شود .

سعد الدوله - آهوت میشود و اختیار آن با دولت خواهد بود از دولت باید امتیاز گرفت .
آقا سید حسن تقی زاده - این مؤسسه که از اول در خدمت سال قبول کرده بودند حالام اگر فرضاً دو سال دیگر بر هم بعورد تا پنجاه و هشت سال صبر کنند مسئله نیست فرض شود از اینکه آن مدت باقی است .

وثوق الدوله - چرا صبر کنند این رهلی مؤسسه ندارد مال تمام ملت است .

صدیق حضرت - بایست صرفه ملت را ملاحظه کرد .
آقا سید محمد مجتهد - بنویسند پس از ارتفاع با اقسای مدت .

آقا سید محمد تقی - بوست همین طور بنویسند .
سعد الدوله - بنویسند لفظ ارتفاع را ولی فردا رئیس بانک می آید در اینجا شامل لفظ ارتفاع را این طور معنی می آید اومتی میکند که بقوه جبریه اگر مرتفع گردید آنها ارتفاع است .

وثوق الدوله - چرا لفظ ارتفاع و انتشاء هر دو ممولست .

اسدالله میرزا - میشود که اسکناس چاپ کند و بیزانی که پول باید مقابل آن داشته باشد موجود نداشته باشد آنوقت ارتفاع صدق میکند .

سعد الدوله - آنوقت که میرزا جیحی خان مشیر الدوله ۱۰ هزار تومان گرفته است و این امتیاز را داده اند منتش این مطلب از میان رفته است کسی نیست که حالا نفتیش کند پول هست یا نیست .

آقامیرزا ابوالحسن خان - حق نفتیش باقیست حالام میتوانند نفتیش کنند .

حاجی بحر العلوم - ارتفاع خوبست بنویسند .
وثوق الدوله - ارتفاع عم از انتشاء است .

آقا سید حسن تقی زاده - عقیده من لفظ انتشاء خوبست ارتفاع مناسب نیست . بنویسند پس از انتشاء امتیاز یا بعد از انتضای آن جمعی تصدیق کردند بعد لفظ انتشاء را افزودند .
در آن فصلی که هر گاه کمیانی حاضر شود برای امتیاز راه آهن و شوسه بانک ملی در تسای شروط مقدم است .

آقا سید حسن تقی زاده - این لفظ در نمیکنند امتیاز خارج را .

رئیس - این مطلب در قانون اساسی هست که کیه امتیازات از داخله و خارجه بتصویب مجلس است باید بگوئید که مجلس برضد بانک تصویب کند آن هم مطالبیست تا منقضی وقت را مجلس چه نحوه ببند چه عرض کنم تا آقایان چه بگویند .
زرگر باشی - اگر کمیانی نباشد بیکطرفه باشد بخواند این کار را بکنند (بعد از مذاکرات بجای لفظ کمیانی لفظ دیگری گذارند) .
در آن فصلی که هر گاه بوراات یا تبدیل تابعیت

بخارجه این شرکت امتثال یافته باید در مدت یکسال آن شرکت را بداخله بفرود و الا عموم مشترکین انجمن تشکیل کرده حق او را موضوع مینمایند و بطور امانت در بانک است و رفتیکه خواست باورد میکند .

حاجی بحر العلوم - این مطلب نمیشود حق ندارند که موضوع نمایند و پیش ایشان امانت باشد .

رئیس - معنی انجمن عمومی اینست که شرکاء سالی یکمرتبه انجمن میکنند و رسیدگی مینمایند می گویند چون باین شرط عمل نکرد - حق شراکت ندارد .

حاجی بحر العلوم - این شرط را با کس میکنند هنوز او موجود نشده و نیامده من حق ندارم از برای وارث خود کم هنوز نیامده است یک شرطی بکنم .

(گفتند آقایان چه میفرمایند) .

آقا سید عبداللّه و آقامیرزا سید محمد عیبی ندارد این شخص در حق خود این شرط را میکند وراثت هم از شر با شرط میرند چه ضرر دارد .

در فصل دوازدهم که بعد از انتضای مدت صد و ده سال بانک حق دارد که تجدید امتیاز نماید به این شرایط .

مخیر الملک - این لفظ حق دارد در اینجا بی محل است و سلب اختیار از دولت است .

سعد الدوله - در صورتی که مدت منقضی شود دیگران این امتیاز را بخواهند و بانک هم بخواهد بانک مقدم است باید اینطور عبارت باشد لفظ حق بکفوری گیرد دارد .

حاجی امین الضرب - اولاً هیچ امتیازی بدون مدت نمی شود و اینکه دیگران هم شاید این امتیاز را بخواهند مگر آنها قیاز ملت هستند همین بانک مال ملت است گفتند شاید شخصی بخواهد این کار را بکند یا یک جمعی .
بعد گفتند لفظ به این شرایط را بزنند .

حاجی سید اسمعیل - بنویسند هر چه در هر زمان صرفه و صلاح ملت است .

حاجی بحر العلوم - این راه آهن و معادن که قبول کردند اگر مدتی گذشت و اقدام نکردند همینطور باید بماند و کسی حق ندارد ؟

مخیر الملک - چرا اگر کسی بخواهد ولی بانک با آن شرایط قبول کند بانک مقدم است .
بعد بجای همین شرایط نوشته شد که با شرایط منقضیه وقت بانک مقدم است .

اسدالله میرزا - مقصود از اراضی دولتی چیست ؟

رئیس - خالصات و اراضی موات .

آقا سید حسن تقی زاده - در فصل هفتم و هشتم بنده عرض دارم و آن اینست که غواصی در دریا و فروش طلا و نقره برای ضرابخانه چرا باید منحصر باشد و بانک حق تقدم داشته باشد من در این دو رای ندارم غواصی مال تمام ملت است باید قراء هم بهره از آن ببرند اختصاص چند نفر برای چه و همچنین حق تقدم در فروش طلا و نقره برای ضرابخانه خوبست که در این فصل هم مثل سایر اصول لفظ بتواند باشد .

حاجی محمد اسمعیل - غواصی یک امر موهوم نیست هنوز بوجود نیامده و نمی آید .

آقامیرزا محسن - چه ضرر دارد غواصی هم همانطور بلفظ میتواند باشد .

آقا سید حسن تقی زاده - تمام فصول این امتیاز نامه از اول همه مخصوص و انحصاری بود همه (میتوانند) شد حالا این مسئله هم (میتوانند) باشد که توافقاً و ضمناً هم بتوانند از این راه بهره برده باشند تمام افراد ملت که سهام نمی خرند و قوه خریدن سهام ندارند آنها هم باید راه ثروتی داشته باشند یا نه ؟

رئیس - این مسئله غواصی چیز است که هر کس نمی تواند از او بهره ببرد آنها هم که در خشکی منزل دارند نمی آورند این کار را بکنند آنها کار زراعت و فلاح و سایر کارهای دیگر میکنند ولی آنها هم که در کنار دریاها هستند و این کار را میکنند بکنند مؤسسه هم در آنجا عملیات لازم دارند لابد آنها را بکاری وامیدارند .

آقا سید حسن تقی زاده - میگویم شاید دیگران کمیانی بکنند و بیشتر بدولت بدهند .

آقا سید محسن - شاید اینها تابعیت سال دیگر هیچ کار نکنند باید همین باشد و کسی حق غواصی نداشته باشد ؟

(گفتند بر حسب این فصل ملی) .

آقامیرزا محسن : همان لفظ میتواند که آقای تقی زاده گفته اند خوبست .

اسدالله میرزا - (میتوانند) که امتیاز نمی شود

حاجی بحر العلوم - میتواند امتیاز نیست شرط دیگر میخواهد .

آقا سید محسن - شرط میکنند که در مدت پنجسال یا ده سال این امتیاز با بانک باشد .

حاجی معین التجار - از چیز موهوم که بخود ملت میفید مضایقه دارد ؟

صدیق حضرت - حالام موهومست همیشه که موهوم نیست بکوفتی وجود پیدا میکند .

آقامیرزا ابوالحسن خان - این کسانیکه این اقدام را امروزه میکنند در حقیقت مملکت را از دیگران میبرند در مقابل این خدمت این امتیاز را نباید بآنها داد .

آقا سید حسن تقی زاده - از بکطرف میگویند امر موهومیت از طرف دیگر میگویند که فایده زیاد دارد و تشکیل بانک برای تحصیل فایده این مطلب باید باشد نمیدانم هر طور صلاح میدانید رای بدهید غرض بنده مباحثه نبوده است و من باعث نشودم که آراء سایرین را منقلب کنم من مغلوب هر طور مصلحت است عمل کنید .

آقامشعلی باقر - پس این بانک چه فایده داشته باشد .

صدیق حضرت - فایده و نعم راجع باینک بقای دولت و ملت چه نفی بالاتر از این است .

حاجی سید اسمعیل - این گونه مباحثات مال مسلمین است اگر بلفظ میتواند میشود که بکنند و الا انحصارش باطل است .

آقامیرزا ظاهر - این مراد را بیدرا خارجه غواصی میکنند میبرند این امتیاز برای اینست که نگذارند آنها ببرند .

حاجی سید اسمعیل - بهمان لفظ میتواند این کار را میشود کرد بجهت اینکه آنها نمیتوانند از شما سلب بخواهند .

حاج سید ناصر الله پس نباید بانك فایده ببرد ؟
حاج سید اسمعیل - تمام عایدی دولت که در بانك می آید در راه آمن و خوشه و مماندن را که دارد دیگر چه فایده می خواهد ؟

رئیس - عایدی دولت که در بانك می آید مفت که نیست بانك حکم صرفی را دارد دادوستدی می کنند راه آمن هم که می فرمائید هوایی نمیشود درست کرد آنهم زحمت و مخارج دارد تا بهد فایده بدهد همین غواصی هم زحمت دارد همچون نیست هر کس ورود نوبی در برابر مراد در آورد قلمنا بیفتد در بانك صدف مراد بهد صحیح دارد هر مراد بهد هم که مراد بهد نیست هیچ مسئله پرفایده نیست .

آقا سید عبدالله - واقع اینست که این مطلب را نمیشود بر دیگران تعزیم کرد باید همه در آن بهره داشته باشند .

رئیس - حالا که نباشد در این مطلب مباحثه کنیم نباید واضح بشود حالا مسئله مراد بهد باشد مثلا ماهی گیری هم مباح است از آن هم پس نمی شود که بعنوان بیست المال چیزی گرفته بی فایده میماند .

حاج سید اسمعیل - بلی نمی شود که انحصار داد .

آقا مشهدی باقر - تا حال این غواصی فایده بدولت میداد ؟

رئیس - فایده نمیداد ولی دولت مانع بود آنهم بالوجه امپدزدی میبردند .

حاجی معین التجار - ببلایه میبردند و میبردند مسبوید که در سمت جنر بلخج هر وارید دارد با آنجا همیشه خارجه مشغول هستند .

ثقه السلطنه - من خودم بودم در بحرین و لنگه که مراد بهد زیاد میگرفتند و آنها را بمانسبت امرولایتی از هم جدا میکردند و حمل می نمودند .

حاجی معین التجار - وزارت کمرک نبود در ایران ولی حالا که کمرک هست نمی آورند بهمان خارجه میبرند .

حاجی سید ناصر الله - این منافات ندارد معنی امتیاز آن تصرفات دولتیست که بانك بخودش بر بر قرار میکند ولی حقوق ملت بجای خود ثابت است .

حاجی بحر العلوم - من که از این فصل انحصار نه میدهم میخوانید دوبار خوانند .

حاجی سید محمد - آن امتیازات که برده اند شرعی بود چرا آنها را بیکویند .

آقا میرزا محسن - بیش خیلی کار ها کرده اند امتیازات فرنگی را چه کار داریم شما امتیاز شرعی بخواهید باید بقانون شرع باشد

آقا سید حسن تقی زاده - خوبست برای منطاب رای بگویند .

رئیس - نمیشود زرای گرفت آقایان میگویند شرعا درست نیست چه فایده دارد رای گرفتن آن نت در خارج استقنا میکنند که شرعا باطلست پس درست مذاکره کنید تا منطاب صحیح شود .

مذاکرات مجلس

یکشنبه ۱۳ شهر ذیحجه الحرام
 صورت مجلس روز گذشته قرائت شد بعد امتیاز نامه دو نفر وکیل تم که حاجی

ملام محمود واعظ و آقا فتح الله خان بیگدلی باشند قرائت شد و پذیرفته شدند بعد از آن اعتبار نامه اشرف الابدیا وکیل فیروز گره قرائت شد و پذیرفتند .

همچنین اعتبارنامه حسام الاسلام وکیل از طرف اصناف رشت و اعتبارنامه ناظم العلماء وکیل ملایر و اعتبارنامه آقا میرزا هادی جوهری وکیل از طرف اصناف اسفهان و اعتبارنامه آقا شیخ ابراهیم زنجانی وکیل زنجان قرائت شد و تمامی پذیرفته در مجلس شدند .

بعد فصل هفتم امتیاز نامه بانك ملی که تقریباً مضمون آن این است (امتیاز غواصی و استخراج مراد بهد از بلخج فارس با بانك ملی ایران است و بعد از وضع مخارج سالی صدی ده منافع آنرا بدولت عاید دارد) باینصورت تغییر دادند (بانك ملی میتواند که غواصی و استخراج مراد بهد نماید)

آقا سید محمد مجتهد - همه کس میتواند اینکار را بکنند این امتیاز نیست .

حاجی سید اسمعیل - جرابرای جلو گیری از خارجه خوبست به همین لفظ میتواند مشغول معاملت کرد .

آقا میرزا ظاهر - این برای این است که مسلمانان خارجه حقی داشته باشند .

آقا سید محمد - بحسب قانون عرف ودواتی ملک ایران است آنها حقی ندارند ولی شرعا هر مسلمی حق دارد که غواصی کند .

آقا سید محمد تقی - حضرات تجار در این باب حرفی دارند بزنند .

حاجی محمد اسمعیل آقا - فعلا صلاح عامه در تشکیل این بانك است و تشکیل آنرا هم بک مشوقی لازم است که مردم پول بدهند و چشم داشت منفعتی داشته باشند و قتیکه اینطور نباشد مردم هم آن طور هرامی که باید بکنند نخواهند کرد پس باید این امتیاز باشد و لفظ (میتواند) که امتیاز نیست .

آقا سید محمد قی - آخر باید مشروع باشد .

حاجی محمد اسمعیل آقا - ما اگر چه عدما بستم ولی مسلمانان که هستیم بلی راحت میگویند پس بیکویم اگر بخار عاید شرعی باشد اصلا سر رشته از سر غلط است کدام یکی شرعیست شرعی امتیاز میخواند برای چه انتظ این مطالب صورت شرع ندارد مالیات گرفتن این ترتیب چه صورت شرع دارد .

آقا سید محمد تقی - چرا مالیات اگر عشر بانك که شرعیست .

اسدالله میرزا - کمرک گرفتن چه شرعیست ؟

حاجی محمد اسمعیل - اینها همه غیر شرعیست .

آقا سید محمد - آیا در ملک خارجه دولت میتواند امور مردم را بدیگری بدهد .

آقا سید حسن تقی زاده - همین طور است که میگویند نمیشود منحصراً کرد .

آقا سید محمد - فرق است میان امتیاری که دولت بکسی بدهد یا این مجلس بدهد چیزی که در مجلس تمام میشود باید بقانون شرع باشد .

حاج محمد اسمعیل آقا - شما میخواهید از این بانك ملت ایران را از اصارت خارجه رها کنید این امتیاز در مقابل این خدمت است که اسباب رفعت و همراهی مردم باشد و کمال سعی را در اینکار بشایند .

آقا میرزا ظاهر - اگر امر دایر بشود که غرض عین از کلیه فرآن بشود یا بانك امر جزئی البته باید از امر جزئی صرف نظر کرد این مطلب هم همین نحو است که این خلاف شرع را مرتکب بشوم یا در زمن و اصارت خارجه باشیم در این صورت از تکلیف این امر است (جمعی گفتند بلی همین طور است)

رئیس - در اینگونه امور شرعیه آقایان اگر راهی دارند که سهل باشد بیان فرمایند .

آقا سید محمد مجتهد - موضوع فرق میکند بیکدفعه این مطلب از روی دفع ضرر است که اگر اینکار نشود خسارت و ضرر کلی وارد می آید بیکدفعه از برای فایده بردن اگر از راه دفع ضرر باشد عیبی ندارد .

رئیس - حالا در این مورد دفع ضرر است

آقا سید حسن تقی زاده - بلی اگر امر دایر باشد بین بودن و نبودن بانك ملی باید باشد ولی اگر این فصل نباشد بانك ملی نیست و تشکیل نمیشود یا میشود ؟

آقا شیخ علی محمد - اینطور قید کنند که اگر غواص با اسباب جدید باشد غیر صاحبان امتیاز حق نداشته باشند و اگر بهمین اسباب معمول باشد آنها هم میتوانند .

حاجی سید اسمعیل - این مؤسسه میگویند که اگر تمام عایدی دولت وارد این بانك بشود دائر میشود والا نه .

حاجی سید محمد - خیر اشتباه است دولت پولیکه میدهد در عوض مخارج خود میدهد پولیکه بی جهت در بانك باشد نیست .

حاجی سید اسمعیل - یعنی این پول دولت هیچ فایده ندارد نمیشود بآن تجارت کرد .

آقا سید محمد تقی - بیفایده که نیست البته فایده دارد .

حاجی سید اسمعیل - وقیکه فایده دارد خوبست غرض اینست که بانك بیفایده نباشد پس دیگر لازم نیست باین امتیاز .

حاجی محمد اسمعیل - خبر حالا بانك فایده هم میبرد اگر این بلخج فارس هم بیطور که هست بماند چه فایده را از دست دارد .

آقا سید محمد تقی - شما هم حق دارید راست میفرمائید حاجی آقا هم درست میفرمایند ملاحظه شرعی را بکنند .

حاجی محمد اسمعیل آقا - آقایان میگویند که این امتیاز صحیح نیست پس اینکه عدنان اگر در ملک شخص بیرون بیاید عشر آنرا بدولت مالیات بدهند چرا ؟

آقا سید محمد مجتهد - آنجا صحیح است باید عشر را بیت المال بدهد .

رئیس - آن عیبی ندارد باید باشد .

سعدالدوله - حالا میفرمائید که این صدف مال علمه است نمیتوان امتیاز داد و صلائی ملت از جانب ایشان اینجا نشسته اند اگر صلاح داشته اند و دادند و خود ملت دادهاست چه عیب دارد .

آقا سید محمد - اینها نمیتوانند این کار را بکنند .

آقا سید حسن تقی زاده - ما حالا شرع و خلاف شرع آنرا می گذاریم میگوئیم اگر دائر-